

KUNTA KIRJASTO

**LUOTTAMUSHENKILÖIDEN
EROTTAMINEN
EPÄLUOTTAMUKSEN
PERUSTEELLA**

Sisältö

Yleistä luottamushenkilön toimesta	3
Toimielimen erottaminen	3
Puheenjohtajiston, pormestarin tai apulaispormestarin erottaminen	4
Kuntayhtymä ja kuntien yhteinen toimielin	4
Asian vireilletulo ja tilapäisen valiokunnan asettaminen	5
Tilapäisen valiokunnan työskentely ja asiakirjat	6
Esteellisyys	7
Valtuustossa valtuutettujen esteellisyyserusteet lievemmät kuin kunnanhallituksessa	7
Esteellisyys tilapäisessä valiokunnassa	7
Asianosaisen kuuleminen luottamuksen menettämisen syistä	8
Tilapäisen valiokunnan päätösehdotus valtuustolle	9
Uuden toimielimen valinta	9
Oikeuskäytäntöä	10

Yleistä luottamushenkilön toimesta

Luottamushenkilöt ovat toimessaan lähtökohtaisesti erottamattomia. Lähtökohta on, että luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu.

Luottamushenkilön erottamisessa perusteena on poliittinen epäluottamus. Säännös korostaa valtuuston roolia ja luottamushenkilöiden poliittista vastuuta. Erottaminen koskee aina **kaikkia** toimielimeen kuuluvia luottamushenkilöitä. Tällä mahdollistetaan suhteellisuusperiaatteen toteutuminen toimielintä uudelleen valittaessa.

Asiaan liittyvät kuntalain säännökset ovat:

- 34 § Luottamushenkilöiden erottaminen kesken toimikauden
- 35 § Tilapäinen valiokunta
- 79 § Luottamustoimen hoitaminen
- 93 § Valtuustoasioiden valmistelu

Toimielimen erottaminen

Kuntalain 34 §:n mukaan valtuusto voi erottaa kunnan, kuntayhtymän ja kuntien yhteiseen toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta.

Erottamispäätös koskee kaikkia toimielimeen valittuja luottamushenkilöitä.

Puheenjohtajiston, pormestarin tai apulais- pormestarin erottaminen

Kuntalain 34.2 §:n mukaan valtuusto voi erottaa valtuuston ja valitsemiensa toimielinten puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta.

Erottamispäätös koskee puheenjohtajistoa kokonaisuudessaan.

Säännöksellä pyritään turvaamaan toimielinten tehokas työskentely ja korostamaan puheenjohtajan vastuuta.

Kuntalain 34 §:n perusteluissa (HE 268/2014) ei kuitenkaan oteta kantaa nimenomaisesti siihen, merkitseekö puheenjohtajiston erottaminen vain puheenjohtajistopaikan menettämistä vai myös toimielimen jäsenyydestä erottamista.

Kuntaliiton tulkinta säännöksestä on se, että puheenjohtajiston erottamispäätös tarkoittaa puheenjohtajiston erottamista toimielimestä. Toimielimeen valitaan uudet jäsenet erotettujen puheenjohtajistoon kuuluneiden tilalle. Myös puheenjohtajistoon kuullut voi tulla valituksi uudelleen jäseneksi. Tämän jälkeen toimielimen jäsenistä valitaan puheenjohtajisto.

Kuntalain 34.3 §:n mukaan valtuusto voi erottaa pormestarin ja apulaispormestarin kesken toimikauden, mikäli hän ei nauti valtuuston luottamusta.

Kuntayhtymä ja kuntien yhteinen toimielin

Jäsenkunnan valtuusto voi erottaa kuntayhtymän toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta.

Erottamispäätös koskee kaikkia kunnan valitsemia jäseniä ja lisäksi heidän henkilökohtaisia varajäseniään. Jos valinta on tehty kunnanhallituksessa, valtuustolla ei ole toimivaltaa erottaa.

Kuntalain 34 §:ää sovelletaan lähtökohtaisesti myös kuntayhtymissä. **Yhtymävaltuusto** ja **yhtymäkokous** voivat erottaa kuntayhtymän toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt tai puheenjohtajiston kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valinnan tehneen toimielimen luottamusta.

Kuntalain 64.3 §:n mukaan kuntayhtymässä, jossa ei ole yhtymävaltuustoa, asia tulee vireille yhtymähallituksen tai jäsenkunnan esityksestä.

Yhtymäkokoukseen ei suoraan sovelleta kuntalain valtuustoa koskevia säännöksiä. Kuntalaki jättää avoimeksi sen, ketä voidaan valita yhtymäkokouksen nimeämän **tilapäisen valiokunnan** jäseneksi. Tilapäiseen valiokuntaan voidaan nimetä esimerkiksi yhtymäkousedustajia, jäsenkunnan valtuutettuja sekä varavaltuutettuja.

Lisäksi jäsenkunnan valtuusto voi erottaa muuhun kuntalain 51 §:n mukaiseen kuntien yhteiseen toimielimeen valitsemansa edustajat, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta.

Asian vireilletulo ja tilapäisen valiokunnan asettaminen

Luottamushenkilöiden sekä puheenjohtajiston, pormestarin tai apulaispormestarin erottaminen tulee kuntalain 34.4 §:n mukaan vireille kunnanhallituksen esityksestä tai vähintään neljäosan valtuutetuista tehtyä sitä koskevan aloitteen.

Kuntalain 93 §:n säännös edellyttää, että kunnanhallitus valmistelee valtuustossa käsiteltävät asiat eräitä pykälässä pois suljettuja asioita lukuun ottamatta. Valmistelupakon piiristä ei ole suljettu pois tilapäisen valiokunnan asettamista koskevaa asiaa. Kun asia on tullut vireille, kunnanhallituksen tulee saattaa valtuuston päätettäväksi, asetetaanko valiokunta asiaa valmistelemaan. Hallituksen valmisteluksi riittää tällöin se, että hallitus tekee valtuustolle esityksen siitä, asetetaanko tilapäinen valiokunta vai ei ja saattaa asian valtuuston käsiteltäväksi.

Kunnanhallituksen päätösehdotus valtuustolle voi olla seuraava:

”Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää:

- 1) Asettaa keskuudestaan kuntalain 35 §:ssä tarkoitetun tilapäisen valiokunnan valmistelemaan toimielimen/puheenjohtajiston erottamista koskevaa asiaa.*
- 2) Valita tilapäiseen valiokuntaan (viisi) jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen.*
- 3) Nimetä varsinaisista jäsenistä valiokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.*
- 4) Että valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin kunnan hallintosäännön määräyksiä ja että asiat käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja että valiokunta voi ottaa itselleen sihteerin.”*

Valtuusto päättää viime kädessä äänestämällä siitä, johtaako kunnanhallituksen esitys tai valtuutettujen aloite tilapäisen valiokunnan asettamiseen. Valiokunnan asettamisen kannalla tulee olla valtuuston enemmistö. Asian käsittely jää siihen, mikäli valiokuntaa ei aseteta.

Jotta tilapäisen valiokunnan työskentely valmisteluelimenä olisi riittävän tehokasta, sen jäsenmäärää ei ole syytä päättää liian suureksi. Sopivan kokoinen valiokunta voi olla viisi, korkeintaan seitsemän jäsentä. Valiokunnan jäsenille on syytä valita henkilökohtaiset varajäsenet ja valinnassa on myös otettava huomioon tasa-arvolain säännökset. Tasa-arvolain 4.2 § edellyttää, että sekä jäsenissä että varajäsenissä on oltava miehiä ja naisia vähintään 40 %. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota valiokunnan kokoonpanon tasapuolisuuteen ja pyrkiä siihen, että eri mielipidesuuntaukset saavat valiokunnassa edustuksensa.

Valiokunnan jäseniksi voidaan valtuutettujen lisäksi valita varavaltuutettuja. Varsinaisista jäsenistä valtuuston on valittava valiokunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Päätös asettaa tilapäinen valiokunta on asian valmistelua, joten päätökseen liitetään valituskielto. Toimielimen erottamista koskeva valtuuston päätös on valituskelpoinen. Valituksessa voidaan vedota myös mahdollisiin laillisuusvirheisiin tilapäisen valiokunnan asettamisessa.

Tilapäisen valiokunnan työskentely ja asiakirjat

Työskentelynsä aluksi valiokunnan on syytä koota kaikki se aineisto, joka asiassa on kertynyt. Huomionarvoista on myös, että tilapäisen valiokunnan on hankittava sen valmisteltaviin kuuluvissa asioissa kunnanhallituksen lausunto.

Tilapäinen valiokunta on julkisuuslain 4.1 §:n 4 kohdassa tarkoitettu kunnallinen viranomaisena, ja sen laatimiin ja vastaanottamiin asiakirjoihin sovelletaan julkisuuslakia. Valiokunnan pöytäkirjat tulevat julkisiksi, kun pöytäkirja on allekirjoitettu ja tarkastettu, lukuun ottamatta salassa pidettäviä tietoja.

Yksittäinen toimielimen jäsen tai varajäsen on asianosaisen asemassa. Asianosaisen tiedonsaantioikeus ulottuu muihinkin kuin julkisiin asiakirjoihin, jos ne voivat vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Valiokunnan sisäiset valmistelumuistiinpanot ja sähköpostivaihto eivät lähtökohtaisesti ole viranomaisen asiakirjoja, ellei niitä liitetä pöytäkirjoihin tai arkistoida.

Esteellisyys

Jos valtuutettujen aloite koskee kunnanhallituksen erottamista, kunnanhallituksen jäsenet ovat kunnanhallituksessa asian käsittelyssä esteellisiä. Silloin kun valiokunnan asettaminenkin menee valtuuston käsittelyyn kunnanhallituksen valmistelemana, kunnanhallituksen on asiaa enemmän käsittelemättä syytä saattaa valtuuston päätettäväksi, asetetaanko valiokunta valmistamaan erottamista eli johtaako erottamisaloite jatkovalmisteluun.

Silloin kun kysymys on puheenjohtajiston erottamisesta, kyseiset henkilöt ovat kunnanhallituksessa asian käsittelyssä esteellisiä.

Valtuustossa valtuutettujen esteellisyysperusteet lievemät kuin kunnanhallituksessa

Jos erotettavat luottamushenkilöt ovat myös valtuutettuja, he eivät KHO:n päätöksen mukaan ole kuitenkaan esteellisiä käsittelemään erottamistaan valtuustossa (KHO 1998:19).

Kun valtuustossa käsitellään puheenjohtajiston erottamista, esteellisyyttä saatetaan arvioida tiukemmin. Tästä ei toistaiseksi ole oikeuskäytäntöä. Suositeltavaa on, että valtuutettu, jota tai jonka läheistä mahdollinen puheenjohtajiston erottamispäätös koskisi, oma-aloitteisesti ilmoittaisi esteellisyydestään ja siirtyisi yleisölle varattuun tilaan.

Erottamisasiaa koskevan valtuustoaloitteen allekirjoittamisen ei voida katsoa tekevän allekirjoittajista sellaisia asianosaisia, että he olisivat esteellisiä osallistumaan asian käsittelyyn valtuustossa. Allekirjoittaja voidaan myös valita asiaa valmistelemaan tilapäisen valiokunnan jäseneksi.

Esteellisyys tilapäisessä valiokunnassa

Tilapäisessä valiokunnassa sovelletaan hallintolain 28.1 §:n esteellisyysperusteita eli esteellisyyden arviointi on tiukempaa kuin valtuutetun esteellisyys valtuustossa. Tilapäisen valiokunnan tehtävänä on valmistella valtuustolle toimielimen tai puheenjohtajiston erottamista koskevaa asiaa. Valiokuntaan ei tulisi valita valtuutettuja, jotka itse tai joiden hallintolain 28 §:ssä tarkoitettu läheinen on kyseisen toimielimen tai puheenjohtajiston jäsen tai varajäsen, koska he ovat esteellisiä valmistelemaan omaa tai läheisen erottamista eivätkä siten voisi osallistua valiokunnan työskentelyyn.

Asianosaisen kuuleminen luottamuksen menettämisen syistä

Erottamisen kohteena oleville luottamushenkilöille on varattava tilaisuus antaa selityksensä luottamuksen menetyksen syistä ja erottamisvaatimuksesta. Myös toimielimen varajäseniä tulee kuulla. Kuulemisen suorittaa asian valmistelusta vastaava tilapäinen valiokunta. Asianosaisen kuuleminen hallintomenettelyssä perustuu hallintolain 34 §:ään, jonka mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Koska asianosaisella on oikeus tulla kuulluksi ratkaisun kannalta merkityksellisistä vaatimuksista ja selvityksistä, valiokunnan on tarkoituksenmukaista järjestää kuuleminen siinä vaiheessa, kun ratkaisun perusteeksi tarvittavat selvitykset on saatu.

Vaatimuksena asiassa on lähinnä valtuutettujen tekemä aloite tai kunnanhallituksen esitys toimielimen erottamisesta. Selvityksiä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun, ovat lähinnä valiokunnan kokoama aineisto, josta on tarkoituksenmukaista laatia erillinen muistio.

Hallintolain 34 §:n ilmenevässä tarkoituksessa tilapäinen valiokunta antaa tiedoksi valmistelemansa muistion liitteineen. Muistio on valmistelun ja päätöksenteon pohjana.

Hallintolain 33 ja 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Määräajan on oltava asian laatuun nähden riittävä. Asianosaiselle on samalla ilmoitettava, ettei määräajan noudattamatta jättäminen estä asian ratkaisemista.

Hallintolain 37 §:n mukaan viranomaisen voi asianosaisen pyynnöstä varata tilaisuuden asian selvittämiseksi tarpeellisten tietojen suulliseen esittämiseen. Suullinen kuuleminen on siis viranomaisen harkinnassa.

Kuntalain 35.3 §:n mukaan tilapäisen valiokunnan on hankittava sen valmisteltaviin kuuluvissa asioissa kunnanhallituksen lausunto. Lähtökohtana on, että kunnanhallitukselle varataan tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta asianosaisten kuulemisen jälkeen, ennen asian viemistä valtuuston käsiteltäväksi.

Mikäli kysymys on kunnanhallituksen erottamisesta, Kuntaliiton tulkinta on, että kunnanhallitukselta lausunnon pyytäminen erikseen toimielimenä kuntalain 35 §:n mukaisesti ei ole tarpeen: kunnanhallitus on asiassa esteellinen, ja kunnanhallituksen jäseniä ja varajäseniä on jo kuultu asianosaisina.

Tilapäisen valiokunnan päätösehdotus valtuustolle

Kuntalain 35 §:n mukaan erottamisen valmistelee valtuuston asettama tilapäinen valio-kunta. Erottamispäätös on perusteltava ja siinä on mainittava, mihin luottamuspula perustuu. Erottaminen kuntalain 34 §:n perusteella voi perustua poliittiseen harkintaan, minkä vuoksi laissa ei ole säädetty erottamisperusteista. Perusteiden tulee kuitenkin olla asiallisia eivätkä ne voi perustua mielivaltaan.

Tilapäisen valiokunnan päätösesitys voi olla seuraava:

”Tilapäinen valiokunta esittää valtuustolle, että valtuusto päättää:

- 1) Todeta toimielimen/puheenjohtajiston/pormestarin menettäneen valtuuston luot-tamuksen x perusteilla.*
- 2) Erottaa kuntalain 34 §:n nojalla toimielimen/puheenjohtajiston/pormestarin.*
- 3) Todeta, että erotetut luottamushenkilöt pysyvät toimessaan, kunnes toimeen on valittu toinen henkilö.*
- 4) Antaa kunnanhallituksen tehtäväksi päätöksen toimeenpanon.”*

Kun tilapäinen valiokunta on selvittänyt asiaa, sen päätösehdotus valtuustolle voi myös olla, että erottamiselle ei ole perusteita.

Uuden toimielimen valinta

Kuntalain 79 §:n mukaan luottamushenkilö pysyy toimessaan, kunnes toimeen on valit-tu toinen henkilö. Erotettujen luottamushenkilöiden tilalle valitaan välittömästi samassa valtuuston kokouksessa uudet henkilöt.

Kunnanhallituksen on suositeltavaa valmistella uudet luottamushenkilövalinnat ennen valtuuston kokousta.

Erottamispäätöksen osalta valtuuston pöytäkirja on syytä tarkastaa kokouksessa heti päätöksenteon jälkeen ennen uusien luottamushenkilöiden valintaa. Uudet luottamus-henkilöt ryhtyvät heti hoitamaan tehtävänsä, vaikka erottamispäätöksestä valitettaisiin.

Oikeuskäytäntöä

Turun Hao 5.3.2021 21/0023/1: Valtuusto oli tilapäisen valiokunnan esityksestä päättänyt erottaa perusturvalautakunnan. Valiokunta oli kuullut asian selvittämiseksi perusturvan viranhaltijoita. Valiokunnan viranhaltijoille kuulemisen yhteydessä esittämät kysymykset olivat perustuneet valiokunnan toteamiin epäilyihin ongelmiin perusturvalautakunnan toimintaedellytyksistä. Valiokunnan sihteeri oli laatinut viranhaltijoiden lausumista koonnin, josta ei käynyt ilmi lausumien antajien yksilöintitietoja.

Asian käsittely tilapäisessä valiokunnassa oli tapahtunut kyseisen vastauskoonnin pohjalta ja perusturvalautakunnan luottamushenkilöille oli varattu tilaisuus lausua kyseisestä koonnista. Perusturvalautakunnan luottamushenkilöt olivat heitä kuultaessa voineet tuoda tilapäisen valiokunnan tietoon näkemyksiään erottamista koskevasta asiasta yleisesti sekä seikoista, jotka ovat tulleet esiin viranhaltijoiden kuulemisesta laaditussa koonnissa.

Hallinto-oikeus katsoi, että asianosaisille oli varattu tilaisuus lausua sellaisista selvityksistä, jotka olivat saattaneet vaikuttaa asian ratkaisuun.

Viranhaltijoiden lausumien koonti sekä luottamushenkilöiden lausumat olivat olleet myös valtuuston käytettävissä sen tehdessä valituksenalaisen päätöksensä, joten valtuusto oli voinut itsenäisesti arvioida niissä esitettyä. Valtuusto oli pitänyt tilapäisen valiokunnan valmistelua riittävänä päätöksentekoa varten.

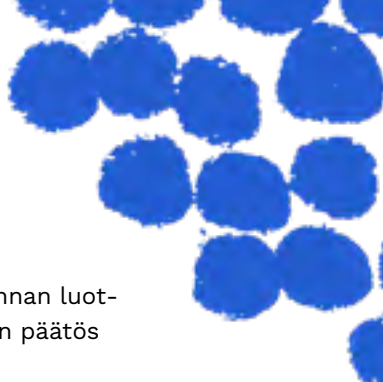
Tilapäinen valiokunta oli valmistellut asian kuntalain mukaisesti sekä hallintolain edellyttämällä tavalla huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Tilapäinen valiokunta ei myöskään ollut toiminut asiaa valmistellessaan tasapuolisuus- tai objektiviteettiperiaatteen vastaisesti.

Asiassa ei ilmennyt, että valtuuston päätös erottaa lautakuntaan valitut luottamushenkilöt olisi perustunut epäasiallisiin syihin.

Valtuuston päätös ei ollut valituksessa esitetyillä perusteilla syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ollut valituksessa esitetyillä perusteilla muutenkaan lainvastainen.

Turun HaO 26.11.2019 19/0299/1: Valtuusto oli päättänyt tilapäisen valiokunnan esityksestä erottaa tarkastuslautakunnan kaikki jäsenet ja varajäsenet kesken toimikauden, koska kaikki luottamushenkilöt eivät nauttineet valtuuston luottamusta. Valtuuston valituksenalaisen päätöksen valmistelutekstissä oli muun ohella todettu, että tilapäisen valiokunnan perustamiseen oli johtanut se, että A oli muiden tarkastuslautakunnan jäsenten tietämättä selvittänyt ja julkisesti mediassa kyseenalaistanut kunnan järjestämän valtuustoseminaarin järjestämismuodon ja -kustannukset.

A:n katsottiin perustuslain suojaamaa sananvapauttaan käyttäen nostaneen yhteiskunnallisesti merkityksellisen kunnan varojen käyttöä koskevan asian julkiseen keskusteluun ennen kaikkea poliittisen toimijan, valtuutetun roolissaan. Valtuusto oli käyttänyt väärin

harkintavaltaansa ja siten ylittänyt toimivaltansa erottaessaan tarkastuslautakunnan luottamushenkilöt A:n sananvapauden käyttämiseen liittyvän syyn vuoksi. Valtuuston päätös oli näin ollen lainvastainen.

KHO 4.7.2016 T 2929: A on sähköpostiviestillä pyytänyt tilapäisen valiokunnan puheenjohtajalta sivistyslautakunnan jäsenten valiokunnalle antamia selvityksiä. Tilapäisen valiokunnan puheenjohtaja on A:n sähköpostiviestiin antamassaan vastauksessa kertonut, että tilapäinen valiokunta on kokouksessaan todennut kirjallisena saamansa kuulemisaineiston kokonaisuudessaan salassa pidettäväksi.

Tilapäinen valiokunta on kaupunginvaltuuston keskuudestaan oman päätöksentekonsa valmistelemista varten asettama tilapäinen valmisteluelin. Tilapäisen valiokunnan on tämän vuoksi julkisuuslakia sovellettaessa katsottava kuuluvan sen asettaneeseen kunnalliseen viranomaiseen eli kaupunginvaltuustoon. A:n pyytämät sivistyslautakunnan jäsenten selvitykset ovat viranomaiselle asian käsittelyä varten toimitettuja selvityksiä. Julkisuuslain 7 §:n 1 momentin ja 10 §:n mukaan kyseiset asiakirjat ovat tulleet niihin mahdollisesti sisältyviä yksittäisiä salassa pidettäviä tietoja lukuun ottamatta julkisiksi, kun tilapäinen valiokunta on ne saanut. Asian ratkaisevan toimielimen jäsenet eivät ole julkisuuslain 22 §:ssä tarkoitettuja sivullisia, joten A:lla ja muilla päätöksentekoon valtuustossa osallistuneilla valtuutetuilla on ollut kuntalain 43 §:ssä säädetyn luottamushenkilön tiedonsaantioikeuden nojalla oikeus saada tilapäiselle valiokunnalle toimitetut selvitykset nähtäväkseen ennen valtuuston kokousta salassapitosäännösten estämättä. Asianosaisilla on lisäksi ollut oikeus saada kyseiset asiakirjat julkisuuslain 11 §:ssä säädetyn asianosaisen tiedonsaantioikeuden nojalla. Sivistyslautakunnan jäsenten tilapäiselle valiokunnalle antamissa lausumissa on esitetty selvitystä samoista seikoista, joiden perusteella tilapäinen valiokunta on esityksessään valtuustolle katsonut sivistyslautakunnan menettäneen valtuuston luottamuksen. Kyseiset selvitykset ovat näin ollen voineet vaikuttaa asian käsittelyyn. A:n olisi asianosaisena ja valtuutettuna pitänyt saada pyynnöstään tutustua niihin ja lausua niistä oma näkemyksensä ennen asian ratkaisemista, vaikka hänen kuulemistaan kyseisistä selvityksistä ei olisi asian luonteen vuoksi pidetty tarpeellisena. Sama oikeus on ollut asiakirjoja mahdollisesti pyytäneillä muilla asian käsittelyyn valtuustossa osallistuneilla asianosaisilla. Kaupunginvaltuuston päätös on edellä mainituista asianosaisen kuulemiseen ja valtuutetun tiedonsaantioikeuden epäämiseen liittyvistä syistä virheellisessä järjestyksessä syntynyt.

KHO 16.4.2014 T 1298: Yhdeksän kunnanvaltuutettua oli tehnyt kunnanvaltuustolle aloitteen 1995KuntaL 21 ja 22 §:n mukaisiin toimiin ryhtymisestä kunnanhallituksen erottamiseksi. Asiaa oli valmisteltu kunnanhallituksessa, joka oli päättänyt esittää valtuustolle muun muassa, että valtuusto päättää asettaa tilapäisen valiokunnan valmistelemaan kunnanhallituksen erottamista. Valtuusto päätti olla asettamatta tilapäistä valiokuntaa ja katsoi, että aloite on loppuun käsitelty. Hallinto-oikeus jätti tutkimatta kunnan jäsen A:n valituksen valtuuston päätöksestä sillä perusteella, että valtuuston ratkaisu asettaa tai olla asettamatta tilapäinen valiokunta on rinnastettavissa 1995KuntaL 91 §:ssä tarkoitettuun vain valmistelua koskevaan päätökseen. Tällaisesta päätöksestä ei saa tehdä kunnallisvalitusta. KHO totesi, että valtuuston päätös sisälsi lopullisen kannanoton siitä, ettei valtuustoaloitteessa mainitun asian valmistelua jatketa. Kysymys ei ollut vain valmistelua koskevasta päätöksestä, vaan valtuuston päätös olla asettamatta tilapäistä valiokuntaa oli valituskelpoinen päätös. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätös oli kumottava.

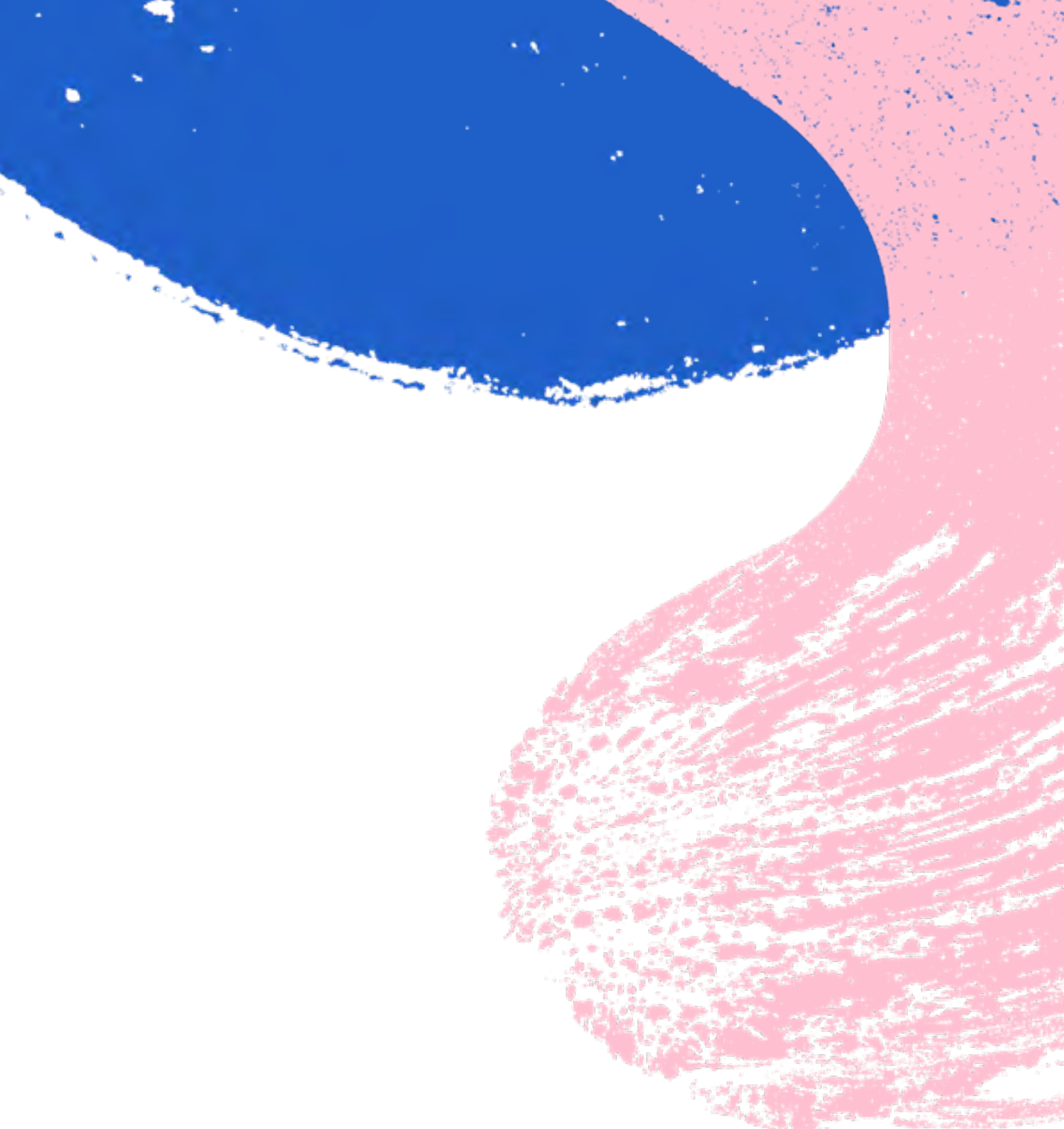
A:n valitus otettiin viivytyksen välttämiseksi korkeimmassa hallinto-oikeudessa välittömästi tutkittavaksi ja hylättiin. Valtuusto oli voinut harkintansa mukaan päättää, ettei tilapäistä valiokuntaa aseteta. Valtuusto ei ollut käyttänyt harkintavaltaansa muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on ollut käytettävissä. Päätös ei ollut muutenkaan lainvastainen.

KHO 13.6.2011 T 1434: Hallinto-oikeus oli valituksenalaisella päätöksellään katsonut, että tilapäisen valiokunnan kokoonpano ei ole ollut asianmukainen, valiokunnan kokouksuissa oli rikottu kaupungin hallintosäännön määräyksiä ja että valiokunnan työ ei ole ollut esteetöntä ja puolueetonta. Hallinto-oikeuden päätöksen perustelujen mukaan kaikista näistä seikoista yhteensä seurasi, että valtuuston päätös oli syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja oli siten lainvastainen.

Kunnanjohtajan irtisanomista valmistelemaan asetettuun tilapäiseen valiokuntaan voidaan valita vain valtuutettuja. Tähän valmistelemaan toimielimeen osallistuvien valtuutettujen esteellisyyttä tarkasteltaessa on otettava huomioon laissa säännelty kunnanjohtajan irtisanomisen peruste, hänen asemansa luottamushenkilöihin nähden ja se että tilapäiseen valiokuntaan valitaan yksinomaan valtuutettuja. Tilapäiseen valiokuntaan valitut valtuutetut eivät ole esteellisiä sillä perusteella, että he ovat allekirjoittaneet kunnanjohtajan irtisanomista tai toisiin tehtäviin siirtämistä koskevan aloitteen tai muuten ilmaisseet kantansa asiassa jo etukäteen.

KHO 19.5.1998 T 949: Kunnanvaltuusto oli äänin 12-5 päättänyt, että kunnanhallitus nauttii valtuuston luottamusta. Asian käsittelemiseen ja päätöksentekoon valtuustossa oli osallistunut neljä kunnanhallituksen jäsentä, yksi varajäsen ja yhden varajäsenen puoliso. Kuntalain 52 §:n mukaan valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintomenettelylain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua lähisukulaistaan tai lähisukulaiseen rinnastettavaa henkilöä. Kuntalain 21 §:n mukaan valtuusto voi erottaa kunnan luottamushenkilöt kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta. Erottamispäätös koskee kaikkia toimielimeen valittuja luottamushenkilöitä. Kuntalain esitöistä ilmenee, että 21 §:ssä säädetään niin sanotusta sovelletusta parlamentarismista. Tämä sovellettu parlamentarismi kohdistuu koko toimielimeen ei yksittäiseen luottamusmieheen. Tämän vuoksi erottamispäätöskin koskee aina kaikkia toimielimeen valittuja luottamushenkilöitä. Valituksessa tarkoitetut kunnanhallituksen jäsenet, varajäsenet ja varajäsenen puoliso eivät siten olleet esteellisiä ottamaan osaa kunnanhallituksen luottamusta koskevaan päätöksentekoon valtuustossa.

KHO 29.8.1997 T 2046: KHO katsoi, että kaupunginhallituksen luottamuksesta ja kansalaisaloitteesta päättämistä ei voitu valtuuston selityksessä esitetyillä perusteilla pitää sellaisena kiireellisenä asiana, joka on voitu ottaa käsiteltäväksi, vaikka sitä ei mainittu kokouskutsussa (äänestys 4-1). Selityksessään valtuusto oli todennut, että asia oli kiireellinen, koska julkisuuteen saatetut yli 150 kuntalaisen sekä perussuomalaisen puolueen valtuustoryhmän aloitteet kaupunginhallituksen erottamisesta olisivat suuresti vahingoittaneet ja haitanneet kaupunkia luottamustilanteen ollessa pitkään ratkaisematta.

Luottamushenkilöiden erottaminen epäluottamuksen perusteella

Helsinki 2021